

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 20 Din
polletno 120 Din
celoletno 240 Din
za inozemstvo
mesečno 35 Din
nedejska izdaja
celote no v Jugoslaviji 50 Din, za
inozemstvo 100 Din

SCODENEC

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici 41. 6 III
Rokopis se ne vratajo, nefrankirana
pisma se ne sprejemajo - Uredništvo
telefon Štev. 50, upravnost Štev. 328

Političen list za slovenski narod

Cene oglasov
1 stoplje, peti-vrata
mali oglasi po 150
in 2 D, večji oglasi
nad 45 mm višine
po 250, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
o pričakovanju
nareili popust
Izbira ob 4 zjutraj
razen pondeljka in
dneva po preizku

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Čekovni
racun: Ljubljana Štev. 10.650 in 10.349
za Inzerate, Sarajevo Štev. 7563, Zagreb
Št. 39.011, Praga in Dunaj Št. 24.797

Dvignimo se!

Kaj je danes naloga vsake napredne, kulturne ali če se že komu ta izraz dopade, svobodomiselne stranke, oziroma tiska? Poglejmo v tisk drugih narodov! V Nemčiji imamo n. pr. Frankfurter Zeitung, ki je glasilo nemškega demokratskega meščanstva. Dasi je list protestantske miselnosti, kar se tiče pogledov na kulturo, in to gotovo ne konservativno protestantske, ampak najliberalnejše, bo čitatelj v njej zaman iskal sirovih napadov na katoliško vero, zasmehovanja ali grobo tendenčne polemike zoper Cerkev, ki bi izvirala iz sovrašta. Četudi je naravno dosti kulturnih vprašanj, kjer nemški demokrat zavzema katoliškemu čisto nasprotno stališču, se ne pomislja odkrito priznavati, kar se mu zdi, da ima Cerkev prav ali je imela prav, če se ozremo na zgodovino. Zgodovina se vsaj vedoma in namenoma v protikatoliške tendenčne svrhe ne potvarja ali izkrivila, stare zgodovinske laži se ne ponavljajo, neumno »prosvetljeno« se ne propagira, ker bi bilo znak sramotne omejenosti. Pojavi, razumljivi iz vsakokratne dobe in delovanja človeškega elementa v Cerkvi, se ne izkorisčajo v protiverske propagandne namene, pogled nemškega svobodomiselca je širok, on je že davne odrastel plehkomu, fanatičnemu in za objektivno resnično slepemu antiklerikalizmu. Kot človeku, ki ima tako rahel in razvit čut za resnični napredki in razvoj duha, se ni samo osvobodil grobih antikatoliških predvodov, marveč se je tudi versko drugače orientiral nego je bil pod vplivom francoske racionalistične plitvomiselnosti 18. stoletja. Priznava se nujnost nadnaravnega, četudi ne v pristnem katoliškem smislu, toda točke približevanja so že tudi tu. Pred vsem se je utrdilo spoznanje nujnosti cerkvenega organizma, pa naj bo ta ali oni, priznava pa se kljub nasprotne konfesionalnemu ali svobodnjačkemu stališču tudi doslednost katoliške Cerkve, njene zasluge za ohranitev temeljnih krščanskih principov življenja, njen ogromen socialni pomen, njene kulturne in moralne vrednote, njena veličastna neodvisnost in njen pomen za duhovno življenje in socialno preobrazbo tudi bodočega človeštva.

Tako pa ni danes le v Nemčiji, ampak tudi v vseh kulturnih deželah sveta. Francoski, angleški, ameriški tisk ima ne glede na svoje svetovno naziranje, svojo strankarsko orientacijo, svojo odvisnost od najrazličnejših pridobitnih skupin, bank, koncernov vsaj po ogromni večini (lokalnih hujšaških revolverjev ne računamo) v verskih rečeh privzgojeno delikatnost, spoštovanje do nasprotne tujega naziranja in visoko razvit čut zmernosti, nepretiravanja in resnosti v tem področju. Kakor v Nemčiji ima duh moderne znanosti svoj vpliv tudi na to časopisje, in ta znanost je pojavom verskega življenja prijazna, jih razglabija z objektivnostjo in se spoštljivo ustavlja pred ugankami, ki jih gola znanost rešiti ne more; pred vsem objektivna pa je moderna zgodovinska veda. Tudi v filozofiji, v psihologiji, v sociologiji izginja one vrste šarlantnost, ki gradi na predvodnih omejenega golega razuma sistema, kakor jih je svojčas brezverstvo. Vsa duhovna področja kažejo smisel za Božanstveno in Svetlo. Topli val verske obновe je zajel vse kroge in se dotaknil tudi onih, ki so mislili, da so mu nedostopni. Sirovo, materialistično in omejeno-naduto brezverstvo se kot samo v sovjetski Rusiji,* kamor je oficijelno importirano in propagirano, ne da bi zadovoljilo globljih duhov in tudi ne ljudstva, radi cesar dobri poznavalci razmer tudi tam te naveščajo preobrat v tem oziru.

Cemu na to opozarjam? Da pokažemo vse nazadnjaštvo, duševno zaostalost in fanično ozkoumnost tistega slovenskega »svobodomiselstva«, ki ga ima v zakupu tako zvana demokratska stranka. Ze včeraj smo poudarjali, da more zavzeti dosleden, resen in značajen človek napram katolištvu, če je njega nasprotnik, samo dve stališči: ali absolutno odklonilno, kakor ga zavzema n. pr. boljševiški komesar, ki je sirov, toda je dosleden, ali pa tisti kulturni človek zapada, ki sicer zmotno, a pošteno misli, da katolištvo ne odgovarja njegovemu idealu svetovnega, kulturnega, družbenega nazora, ki pa vseeno ve ceniti njegove vrednote in odklanja neupoštenje in danačnjemu stanju duhovnega življenja in snovanja neodgovarajoče metode boja. Kako n. pr. se trudi pisati objektivno ali vsaj honestno celo dunajska »Neue Freie Presse«, ki je tradicionalna nositeljica »Freisinn«! Metode pa, ki jih uporablja n. pr. »Jutro« in »Domovina«, so žalosten dokaz nekulturnosti tiste

slovenske inteligence, ki jih podpira. To ni ne tič ne miš, tu ni resnobe, nobenega čuta za fair play v borbi, zagrizeno mnenje, da se more in mora cilj dosegči s še tako nedopustnimi sredstvi, varanje in zavajanje ter računanje z nepoučenostjo in slabimi nagoni inžice. Tu je nevarnost za slovensko kulturo! In to je naloga vseh brez razlike svetovnega nazora, ki jim je na srcu resnični umski napre-

dek in srčna kultura slovenskega naroda, da zastavijo vse svoje sile, da se nivo našega kulturnega življenja dvigne višje. Slabotni, plahi poganjki so tudi v nasprotnem taboru; terorizem male družbe jih zadržuje. Miselnost te družbe je treba streti s poštenimi naporji in ustvarjanjem neke nam vsem skupne moralne solidarnosti.

Težka kriza Uzuničeve vlade.

Trije člani vlade podali ostavko.

Vsi radikalni ministri zahteva, da Radić demisijonira.

Novi Radićevi napadi.

V torek je dal v Zagrebu Stjepan Radić, predno se je odpeljal v Belgrad, časnikarjev izjave o Miletičevi ostavki in o Uzuničevi vladi. O Miletičevem vprašanju je izjavil, da je to vprašanje cele naše javnosti. Korupcija ni notranje vprašanje, nego vprašanje celega naroda in parlamenta. Kdor ne pobija korupcije, naj gre.

Glede izrazov, s katerimi je Miletič nazval Radića v svoji ostavki, je reklo Radić: »On je sebe s tem popolnoma dobro fotografiral. Hotel je pogoditi mene, pa je zadel sebe.« Glede Miletičeve ostavke je izjavil, da ne bo imela nobenega globokejšega vpliva. Ako bi se radikalna stranka in radikalni klub opredelila proti sporazumu, potem bi, je ijavil Radić, jaz sestavil vlado z opozicijo. Če bi se mi to ne posrečilo, potem grem v opozicijo. Položaj je v glavnem sledič: Radički nimajo v parlamentu večine, pa četudi sestavijo vlado s Pribičevičem. Precejšen del radikalov bi se takoj tej zvezti protivil.

Radić je pohvalil Uzuničeviča, ker je jurist in sodnik. Glede Pašića je izjavil, da bi propadli če bi še bil par let na vladu, kakor je propadla Avstrija. Meseci in meseci so potekli, toda nosli se niso mogli reševati, ker je bil ministrski predsednik star človek. Glede krize je izjavil: »Po ostavki Krste Miletiča je vlad mnogo čvrstejša. Do krize ne bo prišlo. Vlada se more še sami spopolnilni z izstanovanjem tistih, ki so slabši. Krsta Miletič je bil v vladu zato, ker je to, kakor pravijo, želel Aca Stanojevića.«

Svojega ministrskega tovariša Simonoviča je Radić ljuto napadel s tole izjavo: »Treba je iti v Kruševac in premotriti kaj on tam počenja. Dobil sem o njem pisma in v njih pravijo, da je (cockar) kvartopirec. Dali so mi njegovo fotografijo.«

Glede Pašića je izjavil, da ni korupcionist, ampak da se je slabo ustavljal korupciji. Nesreča je, da ima sina Rade. Glede Ljube Jovnoviča je izjavil, da po njegovega mnenja ne bo izstopil iz kluba, ker spada med duhovne pravke radikalne stranke. Čim težavnejši so časi, tem kompaktnejša je radikalna stranka.

Ogrotenje proti Radiću.

Belgrad, 14. aprila. (Izv.) Vlada je v krizi. Dasično je bilo od vsega začetka jasno, da se bo notranje-politična kriza tudi po sestavi Uzuničevega kabinta nadaljevala, vendar tudi največji pesimisti niso tej vladi pripisovali tako kratkega življenja. Radićevim nap dom se ima ta vladah zahvaliti, da se še danes nahaja v stvarni krizi. Formalna ostavka je vprašanje enega ali največ dveh dni.

Ko seje včeraj za Miletičeve ostavko v dna krize končala so mislili, da bo Radić pustil Uzuničevi malo oddih v težkem poslu neprestanega krpanja vlade. Stjepan Radić pa ni mislil takško. Še včeraj je dal belgrajski časnikarjem v Zagrebu izjave, ki so izviale velikansko ogorčenje. V teh izjavah je Stjepan Radić ponovno napadel svoje tovariše v kabinetu. Šel je preko vseh mej dostojnosti. Z najvulgarnejšimi izrazi je karakteriziral nekatere svoje tovariše v vladu. Radićega se je že sinoc pričakovalo, da bodo ti Radićevi napadi imeli globlje posledice. Ogorčenost javnega mnenja proti tem Radićevim metodam je dosegla vrhunc. Misli se, da nikakor ne gre Stjepanu Radiču neprestano gledati skozi prste in dopuščati, da najvišji funkcionar v državi uvaja v politično občevanje metode, ki niti med gostilnikimi omisli niso v navadi.

Radić se drži.

Na Radića, posebno na njegovo familijo, je ta odločen sklep radikalov napravil porazen vtis. Stjepan Radić je mislil, da bodo radikalni še nadalje poslušali, kako bo sipal žalitve. Ni pričakoval, da bodo zahtevali njegovo glavo. Vedno je mislil, da je popolnoma varen in da ne more nihče nastopiti proti njemu. V ministrstvu za prosveto je takoj sklical vse svoje ministre in prijatelje ter se z njimi posvetoval dolgo časa.

Že vnaprej je bilo jasno, da Stjepan Radić ne bo pristal na zahtevo radikalov. Ravnotako je bilo pričakovati, da se v prvem trenutku tudi ostali ministri ne bodo uklonili zahtevam radikalov. Stjepan Radić do večera ni dal radikalom formalnega odgovora, pač pa je po časnikarjih izjavil, da pomeni ta zahteva konec sporazuma.

Pavle Radić v avdijenci.

Okrog 5. ure je odšel Pavle Radić v avdijenco. Vračal se je zelo slabo razpoložen. Ni hotel dajati nobenih izjav. Istočasno niso časnikarjev pustili k Stjepanu Radiću, češ, da nima ničesar povedati, kakor da zahtevajo radiči njegovo glavo, da pa do tega ne more priti. Brez Radića ni sporazuma med radikalni in radičevci.

Uzunović bo podal ostavko kabineta.

S tem se je kriza Uzuničeve vlade dejansko pričela. Vprašanje je samo, kdaj bo Uzunović podal ostavko celokupnega kabineta. Nekateri radikalni so mnenja, da formalna ostavka ni potrebna, temveč da naj se zgodi s Stjepanom Radićem slično, kakor se je zgodilo z bivšim železniškim ministrom Ante Radovićem. Kralju naj se predloži v podpis ukaz, s katerim se Stjepan Radić razrešuje dolžnosti prosvetnega ministra.

Če bi v tem slučaju radičevci izvajali posledice, potem bi morali tudi ostali Radićevi ministri dati ostavko na svoja mesta. Njih mesta bi se potem spopolnila, ali z radikalni, kar bi pomenilo volilno vladu, ali s člani kajki drugih strank.

Slično stališče je pri zadnji krizi zavzel tudi Nikola Pašić. Znano je, da njegovo stališče ni prodrolo. Končno je moral dati ostavko. Zato se misli, da Uzunović s tem predlogom ne bo uspel in da bo tekom jutrišnjega dne podal ostavko celokupnega kabineta. Radikalni ministri so se tudi popoldne zbrali v predsedništvu vlade. Razpravljali so do 9. ure zvečer o vseh možnostih. Čvrsto vztrajajo pri svojem sklepu, da mora Stjepan Radić iz vlade, ker ni dostojno, da bi še nadalje vršil tako visoko službo, kakor je ministrska. Predsedniku vlade Uzunoviću so prepustili svobodne roke, da predloži ostavko kabineta, kadar bo položaj za to primeren.

Nova iznenadenja.

Po tem razvoju dogodkov je položaj še bolj zapleten. Splošno je mnenje, da tako težke krize, kakršna je sedanja, v naši državi še nismo imeli. Zato nekateri mislijo, da niso izključena iznenadenja in rešitve, na katere sedaj nihče ne misli.

Uzunović za radičevce, pa proti Radićevim maniram.

Belgrad, 14. aprila. (Izv.) Uzunović je postal v svojem kabinetu do 10. ure zvečer. Potem je hotel oditi na dvor. Ker pa je kralj odšel v gledališče, seveda ni mogel Uzunović sprejeti. Časnikarjem, ki so še vedno čakali, je Uzunović dal slednje izjavo:

»V sedanji krizi sploh ni govora o sporazumu. Govori se samo o nastopanju Stjepana Radića proti članom mojega kabinta. Razpravlja se o tem, ali lahko g. Radić kot aktivni minister nastopa tako, kakor je sedaj, ali se sme na ta način obnašati klub izrečni obljubi, da ne bo več tako delal.«

To ni dobro za ugled vseh članov vlade. Gotovo pa ne za predsednika vlade. Istočasno ni dobro in ne more biti dobro za ugled države v državi sami in v tujini. Mi svobodno izjavljamo, da verujemo in da mislimo, da ne more nikjer biti, da nikjer na svetu ni, ni bilo in nikjer ne bo članov vlade, ki bi lahko sedeli v vladi, po svojem časopisu pa bi s svojimi podpisni, na shodih in pri vseh prilikah kritizirali delo iste vlade, v kateri sedijo sami, se nepovoljno izražali o stranki, s katero sede skupaj, žalili načelnika stranke, s katero sodelujejo, in ki bi mogli iti tako daleč, da bi govorili o vprašanjih, o katerih vlada

azpravila in za katere je merodajna edina vlast, ali druga instanca, da bi o vseh teh stvarih razpravljali na svoj znani način na shodi in v časopisu, da bi dan za danem zdaj enega, zdaj drugega ministra, s katerim skupaj sede v vladi, obmetavali z epiteti, ki, najblaže rečeno, pomenijo jasno žalitev in stramoteno.

Veliko je vprašanje, ali je sploh mogoče s takim temperamentom ostati v vladi. Primo, da naj objektivna javnost o tem presodi. Politiko sporazuma bomo nadaljevali kljub tem oviram, čvrsto in odločno, in bomo šli po poti, ki je za državo in za narod najboljša. Odločno bomo odstranjevali vse ovire. Po našem mnenju je največja in najpoglavitnejša ovira uspešnemu izvajanju politike sporazuma ravno temperament in način obnašanja Stjepana Radića.

Na Radičeve tezo, kdor ne gre z Radičem, ne mara izvajati politike sporazuma, ne moremo pristati. Politiki sporazuma pripisujemo globokejši pomen, ki gre preko vsake osebe, pa tudi preko Stjepana Radića. Ne pravimo, da nočemo s Stjepanom Radičem, ampak mi ne moremo dopustiti, da bi ostal aktivni član vlade, zraven pa bi se obnašal, kakor se obnaša. Kako se obnaša, je dobro znano. Znano je tudi Vam.

Izjavljam, da je to naše načelno stališče, naša zahteva in naš sklep. Prosim Vas, da verjamete, da bi v slučaju, da bi se kak radikalni minister, četudi bi bil najmlajši tako obnašal, kakor se Stjepan Radić obnaša, ne mogel več ostati član mojega kabineta.

Sestanek voditeljev opozicije.

Belgrad, 14. aprila. (Izv.) Voditelji opozicije bodo gledajo na razvoj dogodkov. Popoldne so razpravljali o vseh morebitnostih in dogodkih. Ker je Pašićev zastopnik v vladi Uzunović dal besedo, da bo delal v interesu države, so v začetku napram tej vladi zavzeli precej pomirljivo stališče. Zato tudi popolnoma mirno gledajo na sedanje vladno krizo, ker mislijo, da se linija narodnega sporazuma pri reševanju sedanja krize, ne sme preiti. Mislijo, da je ravno sedanja kriza najbolji dokaz, da se je napravila velika napaka, ker se naša notranja politika ni nadaljevala v smeri iskrenega narodnega sporazuma.

Poleg tega so voditelji opozicije razpravljali tudi o nekaterih drugih vprašanjih. Razprave se bodo nadaljevale in javnost se bo v vsem tem pravočasno obvestila. Zanimivo je, da se med srbsko opozicijo vedno bolj naglaša dejstvo, da je s Stjepanom Radićem vsako delo nemogoče in da mora Radić pri vseh kombinacijah že a priori izpasti.

AVDIJENCE.

Belgrad, 14. aprila. (Izv.) Tekom današnjega dne je bilo več avdienc, ki so bile v zvezi s težkim in delikatnim položajem. Kralj je hotel slišati mnenje posameznikov. Zato so bili dopoldne v avdienci: Uzunović dvakrat, finančni minister dr. Ninko Perić, dr. Srški in še nekateri.

SIMONOVIC O RADICEVIIH NAPADIH.

Belgrad, 14. aprila (Izv.) Simonović je povodom napadov na svojo osebo izjavil časnikarjem, da so Radićeve izjave obsolutno nesrečne in znabilne, ker se v svojih napadih poslužuje argumentov iz zasebnega življenja, kar je najboljši dokaz, da njemu, Simonoviću, ne more ničesar očitati glede njegovega poslovanja.

MLETIĆ O RADIĆU.

Belgrad, 14. aprila. (Izv.) Prometni minister Krsta Miletić je povodom novih Radićevih napadov časnikarjem izjavil naslednje:

»Jaz sem z Radićem že vnaprej obračunal. Naj on mene toži. Ne bi želel, da bi delal neprilike v vladi. Radića smatram za otroka bolnih roditeljev. Za njega je samo eno zdravilo! — >Batine?«, so ga vprašali časnikarji. »Tudi to, ko pride pravi čas.«

KAJ BO SKLENIL GLAVNI ODBOR RADIKALNE STRANE?

Belgrad, 14. aprila. (Izv.) Danes prinašajo >Novost< sledenje: Ugleđni radikal nam je izjavil: »Dne 15. aprila se bo sestal glavni odbor radikalne stranke. Soglasno bomo sklenili, da damo Pašiću zaupnico in Jovanovića izključimo iz stranke. Morda mu bo sledilo nekaj poslanev, kar pa ne more stranki škodovati. Pripravljeni smo na vse.«

Solunski uporniki pomilovani.

Atene, 14. aprila. (Izv.) Predsednik republike Pangalos smrtne obsodbe vojnega sodišča proti Djabelasu in Karakušu ni hotel podpisati. Izjavil je, da je kazen vojnega sodišča popolnoma primerna, vendar smrtne kazni ne bo podpisal, ker smatra položaj republike za dovolj trden in ga ni treba utrjevati s smrtnimi kaznimi. Na drugi strani pa tudi noč, da bi se na ta način omadeževal ta visoki urad takoj v začetku in bi bil oškropljen s krov.

Pristna švicarska vezenina se dobi v izdelovalnici najrazličnejšega perila

M. Alešovec, Ljubljana

Cankarjevo nabrežje L
Novitev v vezenini in perili,

Zakaj so izgubili slovenski katehetje nagrade?

Član 74. sedaj zglasovanega finančnega zakona se glasi: V narodnih (t. j. osnovnih) šolah, kjer so veroučki dosedaj predavalci duhovniki, imajo te osebe pravico odnosno dolžnost to i naprej vršiti a brez pravice na honar iz državne blagajne. V krajih, kjer se cerdai laični učitelji dobijo plača za predavanje veroučka, bodo predavalci tudi ta predmet učitelji dotičnih šol, ako so iste veroizpovedi kakor njihovi učenci.

V prvotni stilizaciji je ta zakon kazal izrazito sovražno lice proti Cerkvi. Prvi odstavek tega člena se je namreč glasil, da cerkvena oblast sme veroučitelje nastaviti samo s glasno z ministrom prosvete; — zadnji pa, da laični učitelji dobijo plača za predavanje veroučka, tudi ako je on druge veroizpovedi kot njegovi učenci.

Ta prvotna stilizacija, akoprav bi se benevolentno razlagala, bi vendar povzročila neštete spore med cerkvijo in državo in bi služila kot introductio za početek odkritega kulturnega boja v naši državi. Da se prepreči to zlo, ter da naši katehetje dobijo še vnaprej svojo zakonito plačo, sem v imenu našega klubca s svojim tovarišem g. K. Škuljem storil vse, kar se je moglo storiti. Deloma skupno, deloma ločeno, sva obiskala vse merodajne faktorje ter tu protestirala proti nameravani krvici, prosila, naj ta udarec cerkvi prihriči ter resno svarila na posledice, ki bi jih v škodo prepotrebne miru v državi rodile izvajanje tega zakona. Opozorila sva gospoda ministra prosvete Štefana Radića na mizerno gmotno stanje večjega dela slov. duhovščine, na zakonitost naše zahteve, na okoljčino, da je država vzel Cerkev vse virje dohodkov v verskih zakladih itd. Pa vse to ni nič izdal. Radić ni hotel popustiti več, kot da je v prvotni stilizaciji odbrusil ostrino proti Cerkevi. Njegov odgovor je bil »ne morem in ne morem; ne boste zato lakote umrli če se vam ne vrnejo verski zakladi«. Posredoval sem tudi pri predsedniku vlade N. Pašiću. Še ta je pristal na to, da se cel član briše, a zastonj, ker se Radić ni dal omehčati. Zakaj? Srbski cerkveni krogovi so mnenja da zato, ker je hotel s tem zakonom storiti uslugo prostozidarjem, ki so mu baje to inspiririli. Politični krogovi pa vidijo v tem členu, ki ga je sam Radić stiliziral, prvič: odkrit napad Radićeve stranke na kat. Cerkev in njeno duhovščino, ki jo smatra za svojo največjo nasprotnico; in drugič: maščevanje nad siromašno slovensko duhovščino za njeno zvestobo do SLS, edine braniteljice katoliških pravic v parlamentu. To maščevanje pa naj bi obenem služilo kot svarilo in vabilo, da se slovenska duhovščina orientira v smeri, ki vodi v Radićev politični tabor.

Odgovoriti imam še na vprašanje: Krši li člen 74. fin. zakona v novi torek omiljeni oblik naše cerkveno pravo? — Krši. Can. 1381. zlasti njegov § 3. po kajem ima edino Cerkev pravico, da usposobljava veroučitelje ter da v interesu vere in morale zahteva njihovo odstranitev. To pravico kat. Cerkev čl. 74. fin. zakona popolnoma negira. Obenem pa gazi in konkordat. Tega čl. 10. namreč izrecno poudarja, da veroučitelji smejo biti i župniki ter da morajo dobiti plačo iz državne blagajne. Res, da konkordat ne veže države glede naših prečasnih krajev, a veže jo pa glede predvojne Srbije; v tem delu naše države krši člen 74. fin. zakona mednarodno obestransko veljavno pogodbo. Z druge strani pa je v danih okoliščinah, ko si je država samolastno osvojila dohodke patronatov, verske zaklade in druga cerkvena dobra, popolnoma protizakonita trditve čl. 74., da veroučitelji »nimajo pravice na honorar iz državne blagajne«.

Kaj naj bi bil potemtakem odgovor na vprašanje, ki sem ga stavljal na glavo teh par vrstic: »Zakaj so zgubili slovenski katehetje nagrade?« — Sovaščvo do Cerkev je kaznovo njihovo zvestobo do Cerkev. A ta kaznena, čeprav je občutna, nam samo nalaga dolžnost, da vztrajamo neustrešeno v borbi za pravice Cerkev. Dokler teh ne izvojujemo, bomo skrbeli na druge načine, da pomagamo svojim bednim sobratom.

Klekli Jožef,
nar. poslanec.

Spremembe v češkem kabinetu.

Praga, 14. aprila. (Izv.) Ministrski predsednik Černy bo vsled neuspelih pogajanj s češko socialdemokratsko stranko podal ostavko kot šef kabineta, obdržal pa bo notranje ministrstvo. Predsedstvo kabineta prevzamejo posredanji minister za socialno skrbstvo in ljudsko zdravje Schiessel, ki bo oba resora obdržal tudi se nadalje. Schiessel je bil prej šef pisarne predsednika Masaryka.

Štodi SLS

Okraini shodi SLS so se vršili 12. aprila v Vuzenici, 13. aprila v Slovenjgradcu, 14. aprila v Velenju. Na vseh je poročal narodni poslanec Pušenjak. — Dne 25. aprila po sv. maši bo imel nar. poslanec Pušenjak shod v Remšniku. Somišljeniki, udeležite se ga v obilnem številu!

Naša politika

△ V boju med Pašićem in Radićem bi poimenju »Nar. dnevnik« SLS morale ostati neutralna in »Slovenec« ne bi smel napadati ne Pašića ne Radića. Kajti eden od obeh bo zmagal in zato si SLS ne bi smela zapreti vse peti k zmagovalcu. To se pravi: SLS mora gledati, da se ne zameri ne g. Pašiću ne g. Radiću. Z napadi na Pašića in Radića se ne da priti v vlado, ker naj pride do kakršnekoli kombinacije, brez NRS ali HSS ni nobena vlada mogoča. Tako rezonira »N. D.« — Vprašamo: Ali imata gg. Pašić in Radić vvlado in državo v zakupu? Ali misli »N. D.«, da je v naši državi sploh vsaka vlast brez Pašića ali Radića izključena? Dalje vprašamo: Ali gre za osebo ali gre za načela? In v čem je kaj razlike med politiko g. Pašića in g. Radića? V čem je ena boljša od druge? Mi ne napadamo ne g. Pašića ne g. Radića osebno, mi napadamo njuno politiko, ki je enaki meri za državo vobede škodljivā, za nas Slovence pa posebej nesprejemljiva. Odklanjam takoj g. Pašića kakor g. Radića, dokler bosta uganjala politiko, ki je r. žaliti tisti »glasoviti« sporazum za vzdrževanje centralizma in korupcije, ki je ustvarila trinajstmiljardni državni proračun, ki je pritrala državo v današnjo gospodarsko krizo itd. itd. Kaj za to, če sta si gg. Pašić in Radić v lesih, tu je še vedno zveza med radikalni in radičevci na podlagi srbsko-hrvatskega dualizma v državi, tu je še vedno centralistični režim in sistem. In proti temu se borimo in protestiramo. Ali je vlada Pašić-Radić ali kaka druga vlada, vsaka vlada na taki podlagi kot dosedanja in sedanja je za nas Slovence nesprejemljiva in SLS v taki vladi ne more sodelovati. To je naše stališče. In v tem je tudi dan odgovor na vprašanje »N. D.«, ali je protest SLS le papirnat, ali resničen. Ta protest je resničen, ker sicer bi bila SLS že zdavnaj v vladi.

△ Dvojna mera? »Narodnemu dnevniku« ni prav, da povemo določno Radićeve napake in pravilno označimo njegovo izpreminjanje. Ker stoji »N. D.« blizu skupini g. Pucića, je to razumljivo. Toda, zakaj gospoda ne pove Radiću, naj on ne napada in ne žali ob vseki priliki in nepriliki naše stranke, ki je tudi po besedah »N. D.« predstavnica Slovencev. Noben teden ne mine, da ne bi minister prosvete v eni ali drugi obliki napadel Slovencev. Njegovi listi mu seveda tudi točno sekundirajo in »Jutar. list« je prinesel celo vrsto bajk o razpadu SLS. Na vse to naj bi molčali? — Klečepljenje prepričamo drugim.

△ Odločitve hoče od SLS »N. D.«, odločitve namreč, ali smo za Pašića ali Radića. Kakor da bi bilo to vprašanje o vedenih vladnih križih! Mislimo, da smo vendar dovoljkrat povedali, kakšni so naši nazori o gotovih korupcionističnih kliksih, o vladni nedelavnosti in iz tega izvirajočem gospodarskem padanju države. To smo poudarjali v Belgradu takrat, ko se je Radić še kujal v Zagrebu in ni vedel, kaj storiti, in nismo nehali podčrtavati v trenutku, ko je Radić zlezel pod Pašićev plasti. Naše stališče je bilo vedno jasno in nam ni treba nikakih izpreminjanj. Zato bi si »N. D.« včerajšnji uvodnik prav lahko prihranil. Da bi pa bil g. Radić deanski voditelj sedanjega boja proti Pašiću, si pa menita nit da gospod sam ne domišlja. Zakaj naj bi se torej odločevali za Radića, ki je zmožen jutri spet zapeti najlepši slavoslov v senilnemu Pašiću.

Beležke

△ Da ne bo nerazumevanj. »Narodni Dnevnik« se trudi z duhovito malicijočnostjo ljudem predstaviti, da je naša polemika z demokrati glede »Domovine« nepotrebna ali celo smešna. Gospodje naj nam dovolijo, da o tem mislimo drugače. Res je, da tarejo danes naš narod hude politične in gospodarske skrbi, ki potrebujejo skupnega napora vseh poštenih ljudi in strank, če hočemo ta za nas živiljenjska vprašanja povoljno reči, toda nobena stvar tako ne ovira te skupnosti kakor fanatizem, omejenost in zlobnost ter nekulturnost naših kulturnobojnih krogov, ki smo jo razkrinkali. Zato bi preje pričakovali, da bi nas »Narodni Dnevnik« v tem oziru podpiral, ne pa da skuša z zafrkljivostjo maskirati neko »višje« stališče, ki pa sploh ni nobeno stališče. Tudi se ne smo gledati problem našega naroda samo s kramarskega stališča. Jesti in piti je potrebno, toda v tem še ne obstoji vsa sreča in napredek narodov, ampak v prvi vrsti stoji vprašanje njegove kulture, njegove duhovne usmerjenosti in etike. Ker je »Narodni Dnevnik« to že enkrat sam priznal in poudarjal, utegne njegovo duhovičenje v zadnji številki biti več ali manj nepretehtan lapsus. Komu se je najbrž hotelo, da pokaže svoj esprit, nič drugega. Če pa je »Nar. Dnevnik«, kar težko verjamemo, misli to resno, mu moramo povedati (če tega res še ne ve), da je »Slovenec« predvsem katoliški list, ki vse pojave živiljenja, politične, kulturne, socialne, gleda s tega stališča, kakor tudi odklanja, da bi mu kdo hotel dajati v tem pogledu nauke, kako ima na te stvari gledati. Kar poudarjam zato, ker se zdi, da si »Nar. Dnevnik« iz nam nerazumljivih vzrokov prisvaja časih stališče neke guvernanke, ki ima paziti na naše korake. Tudi to je zmota, ki je v ostalem zelo nedolžna.

△ Doslednost velja včerajšnji »Narodni Dnevnik« razpravlja v članku »Delo in platio« o pristranstvih pri imenovanjih na vodilna mesta. Dobesedno pravi, da »se imenujeta kar po dva ravnatelja za isti zavod. Izmed teh je eden res pravi vodja, drugi pa navadno mesta, na katero je imenovan, niti ne pozna in vleče le plačo. Upamo, da se to spoznajte ne nanaša le na Pribičevičevo ero, marveč tudi na njegovega resortnega naslednika. Suum cuique — z manirami, ki meje na sinekuričnost, pa naj pomeđe čim preje režim, ki si je nadel nalogu, da popravi storjene krivice, ne pa da jih še povečuje.

Češko-poljske pogodbe podpisane.

Praga, 14. aprila. (Izv.) Zunanji minister Beneš in poljski zunanji minister Skrzynski sta danes ratificirala arbitražno pogodbo med Češko in Poljsko ter likvidacijsko pogodbo, ki ureja vse finančna vprašanja med obema državama radi tešinskega ozemlja, okrajev Arva in Zips. Opoldne je poljskega ministra sprejel predsednik Masaryk in ga povabil na konsulo. Popoldne je obiskal grob neznanega vojaka.

Casnikarjem je izjavil Skrzynski, da prispije sklenjenim pogodbam velik pomen. V vseh razgovorih z dr. Benešem se je dosegl popolno soglasje. Delo Poljske in Češkoslovaške mora biti vedno skupno, kot so obema državama skupne nevarnosti. Vzajemno delo pa bo od leta do leta bolj važnejše, ko se bodo odstranjevala vsa medsebojna nasprotja.

Dnevne novice

★ Petletnica Pevske zveze se lahko udeleže ljubitelj slov. pesmi z vseh strani, ker so zveze z vsemi zelo ugodne. Služijo prihodi po pol 4, odhodi od 6 dalje, ker bo začetek koncerta ob pol 4, konec okrog petih. Koncert obsegata izredno pester spored, pelo bo 5 okrožij, strnjene v posamezne zvore, sklepno se združijo še vsi zbori v en zbor (okrog 700 pevcev) in zapojo 4 zvore. Vmes bo pa nastopilo tudi slov. glasb. društvo »Ljubljana«, ki je znano po svojih dobrih koncertih po vsej Sloveniji, koder je širilo s številnimi koncerti slovensko pesem. Vabimo in pozivamo vse ljubitelje slovenske pesmi, naj se izrednega koncerta udeleže.

★ Viš. V petek 16. t. m ob pol 20 v Društvenem domu na Glincah redni polletni občni zbor kat. prosvetnega društva. — Udeležba obvezna za odbore odsekov. Članstvo vabiljeno. — Predsednik.

★ Pritožba od Sv. Trojice v Slov. goricah. Trgovec ima kino-podjetje. Kadar pa ta kino igra, tedaj je ropota po trgu, da je groza. Zakaj? Mož uporablja svoj avtomobil, katerega motor goni kino-aparat. Ker se s tem dela velik nemir ponoči, upamo, da bodo oblastva ukrenila, da se to ne bo dalje godilo.

★ Dvoje zdravstvenih predavanj v Št. Ilju v Slov. goricah. V Šentiljskem »Slov. domu« bo v nedelji 18. t. m. dvoje predavanj o jetiki, in sicer prvo po prvem, drugo po pozrem sv. opravilu. Predaval in razkazoval bo filmske slike zdravnik higienskega zavoda v Ljubljani. Predavanji sta prosti vstopnine, pač pa se bodo sprejemali prostovoljni denarni prispevki, ker so zvezani s tem poukom občinstva precejšnji stroški.

★ Jubilej organista. Ob letošnjih velikonočnih praznikih je obhajal v Starem trgu ob Kolpi 50 letni jubilej svojega delovanja organist Franc Faciter, rojen 1. 1856. v Cerkljah pri Kranju. Službo je nastopil kot organist in cerkovnik na veliki teden 1. 1876. v Šenčurju pri Kranju, kjer je služeval do 1. 1884. Dalje je opravljal to službo v Št. Jurju pri Šmarju. Nemški loki, Kovorju in v Starem trgu, kjer služuje že 28 let. Ceprav je letos nastopil že 70 let, je letos orglal in prepeval navdušeno kot mladenič. Sicer je pričel s cerkveno službo že kot 10 leten fant v Cerkljah, kjer je ministriral in pozneje pel na koru pod vodstvom pokojnega nadučitelja in skladatelja Andreja Vauka 6 let. Njegova učitelja v orgljanju sta bila zlasti bivša gg. kaplana v Šenčurju, I. Lavtičar in sedanji knezoškof v Mariboru dr. A. Karlin. Zanimivo je pa to, kakor je g. organist sam izjavil, da živijo še sedaj trije zlatomašniki, ki so takrat, to je od leta 1876.–1884. službovali v Šenčurju. To so g. I. Košmelj, zdaj vpojen v Ljubljani, častni kanonik I. Brenc, sedaj župnik v Preski pri Medvodah in J. Lavtičar, župnik v Ratečah na Gorenjskem. Ob 50 letnem jubileju našega organista mu kličemo: Bog ga živi!

★ Smrt pri vojakih. Poročajo nam, da je v bolnici v Bitolju umrl 12. aprila slovenski vojak Janez Šimnic iz Bohinjske Bele. Odšel je k vojakom v Prilep k 46. peš. polku šele

Nove, Smarnice

„Marija vrtnarica našega srca“ ali „Smarnični misijon“

so pravkar izšle, katera je založila Prodajalna K. T. D. (H. Ničman). To je delo priljubljenega pisatelja župnika Jos. Seigerschmieda. O knjigi sami v kratkem kaj več spregovorimo. Cena vezani knjigi Din 25—, po pošti Din 1:50 več

28. marca t. l. Vzroka smrti še ne vemo. Po njem žalujejo stariši, kateri so v vojni izgubili dva najstarejša sina. Janez je bil odločen za gospodarja. Po njem žalujejo domačini, pri katerih je bil splošno priljubljen vsled svoje mirne narave.

★ Pravilnik za kontraktualne pošte. Poselna komisija poštnega ministra je izdala pravilnik za kontraktualne poštno-brzjavne postaje. Pravilnik obsegata 29 členov.

★ Iz poštne službe. Imenovana sta za poštna uradnika: Pavle Ostojič v Mariboru in Justina Rihteršič v Celju.

★ Nemški naravnanci v Dalmaciji. V zadnjem času se je mudilo v Dalmaciji več znamenitih nemških naravnancev; tako pred vsem zoolog prof. Richard v. Hertwig, da je prof. Karl v. Frisch, prof. Goetsch in prof. Harassowitz. Vse je očarala lepota našega morja in njegovih obali, kjer so našli tudi široko polje za svoja znanstvena raziskovanja.

★ Američani ne marajo literarnega šunda. Nedavno se je vršil v Newyorku občni zbor tamkajšnjih založnikov. Ob tej priliki je izjavil znameniti knjižni kralj Putnam, da se šundliteratura z gospodarskega stališča ne izplača. Vsa take literarne packarje ne vlečejo dolgo; ljudstvo nasprosto ceni le pošteno, npravno neoporečno knjigo. V dokaz je naveadel Putnam celo vrsto poštenih, dobrih knjig, ki so imele tudi s trgovskega stališča kar najboljši uspeh.

★ Aretacija nevarnega večkratnega vložnika. Po opisu in sliku iz policijskega albuma so aretirali orožniki v Smledniku 33 letnega postopača Ivana Vodopivca, doma iz Pliskovice pri Gorici. Na vprašanje, po kaj je prišel na Gorenjsko, se je fant lagal, da je prišel obiskat svojega tovariša, ki je v zaporu, in sicer nekega Jerneja Škodlarja. Ko so zahtevali od njega potni list, je rekel, da ima svoj potni list pri policijskem ravnateljstvu v Ljubljani. Orožniki so ga oddali okrajnemu glavarstvu v Kranju, od tam pa so ga poslali v Ljubljano. Tukajšnji policijski uradniki so ga seveda takoj spoznali in so kaj hitro našli njegovo sliko in pa njegov precej obsežen kazenski register. Ugotovili so, da je prišel ta nepridipravše 3. marca iz mariborske kazničnice, kjer je prestal zadnjo kazeno, katero je dobil radi raznih vломov in tativ in družbi in sam. Bil je zaprt devet let. Posebno drzne vložme je izvršil v škofovih zavodih v Šentvidu, kjer je razbil blagajno in odnesel med drugim tudi več dolarjev in pa pri stavbi tvrdki Tönnies, kjer je tudi navrtl in oropal blagajno. Vodopivec je tudi za vedno izgnan iz naše države. Sedaj so ga zopet izročili sodišču, kjer ga bodo zopet malo ohladili, nato pa ga bodo ponovno in v varstvu poslali preko meje.

★ Težka nesreča v Framu. Dne 13. t. m. se je ponesrečil v gozdu poleg Frama 19 letni posestnikov sin Rudolf Viher. Sekal je v gozdu drva ter nakladal hlode na voz. Pri nakladanju pa mu je padlo deblo na noge ter zdrobilo kost pod kolenom. Težko poškodovana fanta so prepeljali v mariborsko bolnico.

★ Osrednja čipkarska zadruga v Ljubljani. Pod Trano ne prodaja samo izdelanih čipk po najnižjih cenah, temveč sprejema tudi naročila po meri in vzorcih, kar izvrši po najnižjih konkurenčnih cenah.

★ Kdo si hoče udobno in poceni ogledati Pariz, Zurich, Štirikantonsko in Ženevsko jezero. Milan in Benetke, naj prijavi vsaj do 20. t. m. svoj pristop k družbenemu potovanju, ki ga priredi Zveza za tujški promet v Sloveniji koncem maja ter začetkom junija t. l. Potovanje bo trajalo v celoti 14 dni, stroški pa znašajo v II. razredu 3500 Din, v III razredu 2800 Din. V teh zneskih je zapadena vožnja, popolna oskrba, napitnine ter vstopnine v gledišča, muzeje itd. Obvezne prijave je po-

postaje, cilj naših želja in hrepnenja. Točno ob 17. uri in 15 minut smo obstali na lurški postaji, kjer sta nas čakala dva naša bogoslovcia, ki študirata v Parizu. Posrečilo se je, da smo vsi romarji v enem hotelu. Komaj eno uro po prihodu vlaka so bili že vsi v svojih sobah.

Po večernji se je vršila procesija z lučkami, katere se je udeležilo tudi nad 4000 pariških katoliških dijakov, kateri se mude tukaj že tretji dan. Na večer ob 8. uri je po 18. letih zopet zadonela v slovenskem jeziku pesem:

»Zvonovi zvonijo, premilo pojo, —
častijo preblaženo Lurško Gospo.
Marija, Marija, naš dviga se glas,
o Lurška Devica, ti prosi za nas!
Ave, ave, ave Marija!«

Ob svitu tisočerih svečnih plamenčkov, smo zagledali prekrasno podobo Marijino v voltoni, kamor je stopila 11. februarja l. 1858. Ob njeni nogi se sedaj prav tako bujno razveta rdeča vrtanca, ravno tako kot takrat. Solze v naših očeh so nemo in dovolj glasno pričale o skrivnostnem občutku romarja, pred lurško voltono. Govorilo je srce, trepetala je duša in pred Njen kip so se izlivale naše vrčne prošnje.

Nato so pariški dijaki s svojimi zastavami in prižganimi svečami otvorili procesijo. Vse okrog miruje, le šumjenje Gave in zelenje kostanjev šusti. Naenkrat pa zadon iz 5000 grl zopet lurška pesem. Ne poznaš, kdo poje i

slati obenem z zneskom 1000 Din Tourist-Office-u v Ljubljani, kjer se dobre vse podrobnejše informacije.

★ Občni zbor Delniške stavbinske družbe »Union« v Ljubljani se vrši dne 17. maja t. l. ob 16 v srebrni dvorani Grand hotela »Union« v Ljubljani.

★ Zlatnike so našli v milu »Gazela«: g. Jože Vavpotič, Ljubljana, milo kupljeno pri tvrdki Terdina v Ljubljani; Frančiška Breškar, Bizovik, milo kupila pri tvrdki Anton Mencinger v Ljubljani; Frančiška Knapič, Stražišče pri Kranju, kupila milo pri tvrdki tvrdki Anton Vančič, Videm pri Krškem; I. Sovčič, Dovje, milo kupila pri tvrdki Jakob Kozjek, Mojstrana, Gorenjsko; Marija Blekač, Rečica ob Savinji, milo kupila pri tvrdki Kmetijsko društvo v Rečici ob Savinji; Marija Ajdnik, Bela cerkev, kupila milo pri tvrdki brata Bevec, Bela cerkev.

Ljubljana

★ Pevska zveza praznuje v nedeljo svojo petletnico z izredno lepim koncertom ob pol štirih v Unionu. Pestri spored, ki ga označajo lepaki in smo ga priobčili včeraj, je skrbno pripravljen in obeta izrednega užitka. Krog 700 pevk in pevcev bo tekmovalo v okrožjih med seboj in kazalo v skupnem ženskem, moškem in mešanim zboru, koliko so napredovali, kako so se učili in vežbali. Vabimo vse, vabimo posebno pevke in pevce, ki jih v naši prestolici ne manjka. Vabimo vas vse, da pridejte pozdraviti svoje tovarišice in tovariša, ki se zberu skoro iz vse Slovenije, da se v skupnem zboru poklonijo lepi slovenski pevski umetnosti.

★ Slov. glasb. društvo »Ljubljana«. Danes zvečer točno ob 8. uri vaja celokupnega zpora. Radi predstoječega nastopa polnoščilna udeležba stroga obvezna.

★ Akademski klub za Društvo narodov priredi v četrtek 15. t. m. svoje prvo javno predavanje. Klubu se je posrečilo pridobiti za to predavanje znanega prijatelja našega naroda, publicista in pooblaščenega delegata Perzije pri Društvu narodov g. dr. Privata. Tema predavanja je »O ciljih Društva narodov. Opazujmo javnost na to izredno zanimivo predavanje, ki se vrši — v francoskem jeziku — ob 18 v zbornični dvorani na univerzi.

★ I. izlet umetnostno-zgodovinskega društva v letošnji seziji se vrši pri ugodnem vremenu v nedeljo 18. aprila. Odhod ob 6.45 z glavnega kolodvora, cilj Lesce. Oglej župne cerkve (freske iz 18. stol.) itd.; obisk Begunj (župne cerkve, ali z Kamen, ev. kazniličica), obed v ... Popoldne obisk sv. Petra (srednjeveške freske) in vrnete preko Rodin v Lesce. Sestanek za člane in goste ob 6.30 na glavnem kolodvoru.

★ Umrla je danes zjutraj po dolgi in mučni bolezni gdč. Magdalena Eppich, sestra preč. g. Josipa Eppicha v Stari cerkvi pri Kočevju. Pogreb se vrši dne 15. aprila t. l. ob 2. uri popoldne iz mrtvašnice splošne državne bolnišnice.

★ Maša zadušnica po pokojnem g. Fr. Dolencu se bo brala v frančiškanski cerkvi dne 17. aprila 1926 ob 10. uri dopoldne.

★ Umrl je včeraj zjutraj v 85. letu svoje dobe g. Tomaz Kosec, ki je bil nad 50 let uslužben pri tvrdki Avg. Drelse. Pokojni je bil vseskozi zvest somišljenil naše stranke. Pogreb bo v petek popoldne ob 2. uri iz mrtvašnice pri sv. Krištofu.

★ Oddaja košnje. Mestna občina ljubljanska bo oddajala v nedeljo, dne 18. aprila 1926 ob dveh popoldne v šoli na Barju potom protostoljne javne dražbe v zakup za dobo letošnjega leta košnjo na mestnih potih in štadonih na ljubljanskem barju v Karlovškem in Trnovskem predmestju. Zakupnino bo plačati takoj po končani dražbi. Interesenti se va-

francoski, kdo španski, kdo belgijski, kdo slovenski — le ave, ave, ave Marija doni in odmeva pred krasno bazilikijo!

Danes zjutraj so naši romarji že »valde mane una sabbatorum« šli k votlini. Krasno solnčno jutro je dvignilo tudi zadnje zaspance in kmalu smo bili vsi zbrani pred votlino kjer je maševal g. svetnik Alojzij Markež; med maso so lepo prepevali naši pevci.

Lurd si je torej izbrala naša ljuba Gospa za kraj, kjer deli številne milosti. Nad 60 let že romarji vrtanca iz vsega sveta sem, da preno... in ozdravijo duše, da iščejo zdravila pri čudežnem studencu za vse one bolezni, katere so zdravniki proglašili za neozdravljive. Mnogo takih rewevječčaka tudi danes na čudežno ozdravljene. Kolikerim se je to zadnje upanje že izpolnilo, nam prica izredno številni bergelj, protest, zahvalnih marmornatih tablic, zlasti pa veličastni spomenik, katerega sedaj zida 9000 čudežno ozdravljenih.

Ceste, hoteli, vrtovi, vse je polno pobožnih romarjev. Središče vsega je veličastna bazilika, ki se dviguje tik nad skalo. Sezidana je v gotskem slogu. Pod njo je spodnja cerkev — kripta imenovana, in prav spodaj pa rožvenska cerkev, ena lepša od druge. Pred središčem se razprostira velikanski trg, kjer se lahko uvrsti do 60.000 vernikov v procesiji. Danes popoldan vodi procesijo n. pr. šibenški šef dr. Miletta, kateri občuje silno prijazno z našimi romarji.

(Dalje.)

Samo še danes

se bodo v naši upravi v Ljubljani izdajale za žrebane denarni nagradi za naročnike potrebne številke. Ljubljanski in mariborski lokalni naročniki vsakdanega »Slovenca«, ki so imeli 31. marca plačano naročnino za prvo četrtletje 1926, naj danes osebno ali po kom drugem dvignejo te številke. Zrebanja za ngrade se ne morejo udeležiti naročniki, ki ne bodo prejeli potrebnih številk.

bijo, da se napovedane dražbe zanesljivo udeleže.

© Prometne omejitve pod Tivolijem. Na podlagi § 44. občinskega reda in §§ 18., 33., 34. in 37. cestnopolicijskega reda za mesto Ljubljana se prepoveduje pod Tivolijem na ozemlju med železniško progo, Cesto na Rožnik, tivolskim gozdom in Celovško cesto vsak promet s kakršnimi koli vozili (vozovi, avtomobili, navadna in motorna kolesa itd.), kakor tudi jahanje in vodenje konj. Od te prepovedi so izvzeti le otroški vozički in rolobolini (otroške igrače). Stanovalcem tivolske graščine, hotelu Tivoli ali Bellevue, in osebam, ki imajo v teh poslopijih opravila ter za materialne vožnje iz tivolskega in šišenskega gozda se dovoljuje vojni promet po poti (dreverdu), ki vodi od Celovške ceste med velesejmom in dirkališčem mimo brezovega gozdčka do tivolske graščine in hotela Tivoli, oziroma po poti, ki se odcepiti proti hotelu Bellevue (za Koslerjevim zidom). Ne glede na gornjo prepoved pa sme vsakdo po poti (dreverdu), ki vodi od Celovške ceste med velesejmom in dirkališčem mimo brezovega gozdčka do tivolske graščine in dalje mimo mestnega ribnika, oziroma v obratni smeri, voziti z osebnimi vozovi s konjsko vprego, ne pa z avtomobili, navadnimi in motornimi kolesi, kakor tudi ne jahati ali voditi konje. Obenem se odreja na podlagi § 53. cit. cestnopolicijskega reda, da se morajo na ozemlju, označenem v prvem odstavku tega razglasila, voditi psi na vrvici. Hkrati se občinstvo opozarja, da so vsi drugi drevoredi in pota v tem okolišu, kakor tudi pota po tivolskem gozdu in hribu

Odmevi atentata na Mussolinija. Ko se je razširila vest o atentatu na ministrskega predsednika Mussolinija po Primorskem, so hodili fašisti po deželi in pozvali gostilničarje, trgovce in druge, naj razobesijo zastave. Nič nenhajadnega. Stvar pa je zavzela v nekaterih krajih dokaj čudno, ako ne smešno lice, ko so fašisti zvečer silili kmete, naj razsvetlijo okna svojih revnih hiš. Ustavljal se ni upal nihče in ubogi kmetje so nesli zadnjo liro v prodajalno in nakupili sveče ter spoštljivo prižgali na oknih kakor za procesijo na veliko soboto... Prepričani smo, da Mussolini ne zahaja takih žrtv od revnih kmetov in da je dovedla do tega le prevelika gorečnost njegovih oboževateljev. Ta teden se vršilo po nalogu političnih oblastev zahvalne maše po vsem Primorju, da se atentat ni posrečil. Maše se morajo udeležiti zastopniki županstva, gospodarskih ustanov, trgovci in gostilničarji. V nedeljo ob 10 je zapel v goriški stolnici gen. vikar Sion »Te Deum«, ker je nadškof Sedej odpotoval v Nabrežino, kjer je posvetil krasen marmornat oltar, ki ga je daroval cerkvki Radovič.

K napadu na postajo v Prestranku. »Edinstvo« in »Piccolo« poročata sledeče stvari, ki se tičejo napada na carinsko postajo v Prestranku: Te dni je prejel postajenacelnik v Prestranku iz Zagreba pismo, v katerem mu »Tat-glavar« grozi s smrto, ako bi italijanski fašisti ali finančni stražniki prekoraci mejo in maščevali ob napadu na postajo ubita fin. stražnika. Pismo tudi zahteva, da Italijani trupli Vilharja in Molka oblečejo in pokopljejo

vsakega v lasten grob, ker bodo drugače neznanci prijeli dva Italijana in živa pokopali v skupen grob. Postajenacelnik je pismo izročil postojnskemu podprefektu. — Na Javorniku tik meje so našli truplo mrtvega moškega, ki je bil na štirih mestih ranjen od krogel. Prinjam niso našli nobenih listin ne denarja ne orožja, vendar domnevajo, da je to eden izmed roparjev, ki so bili napadli prestransko carinarsko in bil pri zasledovanju ranjen. Potem bi bil na svobodi samo še eden izmed roparjev — Gerzelj. — Rafael Samsa, ki so ga jugoslovenske oblasti izročile italijanskim, je udeležbo pri napadu v Prestranku že priznal. — Vilharjevo ženo so bili najprej aretirali, a jo kasneje izpustili; ker so pa sumili, da namera pogebniti v Jugoslavijo, so jo zopet zaprli. Pri preiskavi so našli v Vilharjevi hiši — tako poroča — »Piccolo« — imenik članov postojanske »Orjune«, 42 po številu. Vse te kmete so zaprli, ne zato, ker bi bili na napadu v Prestranku neposredno udeleženi, marveč ker upajo dobiti od njih kakre zanimive informacije. Vse te osebe so še v zaporu. — O Gerzelju vedo vsi povedati samo najboljše. Delal je na Lavrenčičevi žagi. Še na veliko soboto dopoldne je obdaroval svojega bratca z novo oblike. Služil je pri bersagliherih in napredoval za višjega korporala. Na veliko soboto zvečer je prišel domov, se hitro preoblekel in odšel od doma, ne da bi povedal, kam je namenjen.

Smrtna kosa. Umrl je v Vipavi posestnik in gostilničar Štefan Hrib.

nju plače država posvetila glavno pozornost, ker vsakdo vidi, da procvitanje industrije ni mogoče, dokler se ne zatre v delavstvu iskra nezadovoljstva. Kriza se ne sme samo prebresti, ampak onemogočiti.

Anglija v teh dneh igra za svojo bodočnost. Zato pa se ne čudimo, ako se je s takšno resnostjo vrgla na delo, da postavi svojo narodno gospodarstvo na solidne fundamente socialne pravčnosti.

Kulturni pregled

John Gabriel Borkman.

Drama v štirih dejanjih. Spisal Henrik Ibsen. Poslovenil Fr. Albrecht. Režira Marija Vera. Scenograf I. Vavpotič.

Pri nobenem velikem pesniku tako živo ne čutimo kot pri Ibsenu, kako hitre se nam oddaljuje. Včasih je stresai duhove in ni še dolgo, ko so ga primerjali celo s Shakespearejem in mu obetali tekmo za prvenstvo — danes se nam zdi že kompendij borbenih načel, ki so se ali že uresničila ali preživela. Ibsenova umetnost je racionalna, tehnična, gre od zunaj na noter in zato postajamo danes bladni ob nji. Dasi se ne moremo dovolj načuditi matematični pozornosti, s katero pisatelj vodi in organično veže še tako stransko dejanje, občudujemo vendar odrski organizem sam na sebi, organizem v prostoru in času in ne organizem žive umetnine, ki je z vsemi koreninami zajet iz svojega časa in s svojo iracionalno vrednoto more živeti v vsakem času. Ibsenova pesniška dela stoje pred nami kot udovite stavbe, ki se radi svoje matematične preračunjenosti, urejene dinamičnosti, tako rekoč same nosijo in ki se po svojem ustroju lahko v hiper zrušijo. Tudi primera s strojem, ki radi svoje urejenosti opravlja neko delo, bi utegnila duševne funkcije Ibsenovih ljudi osvetlit. Sistem se postara in je vedno manj zanimiv. Zato je užitek pri Ibsenovih delih neprimerne večji v spoznavanju strogega reda in smotrenosti posameznih delov, karor pa doživljajanje vsebine same.

Vsebinsko je Ibsen do pasu v boju s konvencionalnim lažnim idealizmom, neusmiljen maščevalcem etosa družabne nedoslednosti, osebne mehkužnosti in popustljivosti v kakoršni kolibki. Idealna realnost odkritih človeških dejanj je tisto, kar stoji v nenapisanem delu vsake Ibsenove drame. Dramatičnega poudarka, ki je v tem slučaju eno in isto z etično zakonitostjo, najde Ibsen vedno v sporedno razvrščenih nasprotijih, ki se odkrivajo bodisi v posameznih dogodkih bodisi v osebah samih bodisi v položajih. V teh nasprotijih vidimo, da pravo življenje hodi svojo pot, da se razvija po drugih zakonih kakor po tistih, ki jih postavljajo človeški možgani in čuvstva — da življenje gre mimo njih in da obleže prav tam, kjer so njihovi možgani in čuvstva pogrešeno računa. Radi tega je Ibsenov pesniški izraz po večini simbolič; toda ker je ta sporednost tako tehnično nastavljena in se ne proži sama od sebe od znatori — moč te simbolnosti vedno bolj peša in zato postaja pesniška sila v Ibsenovih delih za naše občutje nenelementarna. Tudi to simbolnost bolj z umom odkrivamo večkrat že naknadno in jo manj doživljamo. Ibsenova »Guhilda« je ogromen duševni napor za nov izraz, na nosi v sebi tragiko, da je namreč pisatelj borivec za nov svet bolj z doktrino kot z ustvarjanjem in da je vse njegovo preroško poslanstvo bolj borba proti staremu kot prodiranje v prihodnosti, bolj volja kot notranje poslanstvo. Je močen reprezentant kulture in civilizacije svojega časa in ne tolliko sejave prihodnih časov.

To sem ugotovil samo radi tega, da pripoznamo, kako težka je za današnje gledališče uprizoritev vsakega Ibsenovega dela; da režiser in igralec mora umstveno do zadnjega vlačna zajeti pisatelja in da s svojim razumom najde pravo podobo vseh likov in jih oziviti z golo previdnostjo in znanjem.

Zato se skoraj ne morem pridružiti misli gospa režisera, da je Borkman »Tragedija starosti in tudi komedija mladosti«. Na mladost Ibsen tu ni misil drugače kot na nasprotnje starejših, zgolj za poudarek teze, da drama napačno principov je je postavil, povedal o njih ni nič. Svojo drama doživljajo samo stari ljudje, njih četvorica: Borkman, njegova žena Gunhilda, njena setra Ela in Foldal. Borkman je, v bistvu bančni ravnatelj, je hotel s svojimi finančnimi načrti zakraljevati vsemu svetu; na poti do cilja ni izbiral sredstev, še ljubezen je postala pri njem računsko postavka: klub temu, da je čutil za Eel, se je rajši umaknil svojemu pomagaju in se je poročil z njeno setro Gunhildom. Usušnili bi bil ta rojeni plutošrat vse duševno in materialno življenje — moderni denarni kralj bi bil. Pa so ga zaprli radi manipulacij. In še vedno sanja o svojem kraljestvu — še čaka, da ga počličuje, ker brez njega se življenje ne more prav razvijati — čaka prestola kot odstavljeni kralj. Njegov sporednik je zaostal in nešrečni poet F oldal, pomočni pisar. Ta večerni družabnik v Borkmanovem prostovoljnem izgnanstvu je skromna oseba, živi le v lepi laži o vrednosti svoje drame; ta mož, ki ga še njegovi otroci ne upoštevajo, zadostuje Borkmanu, da ga časti in ga mora neomejeno častiti in poveličevati, in Borkman mu laže radi tega lepo laža o njegovem pesniški sposobnosti. Žena Gunhilda živi v isti hiši ločena od moža, ga sovraži, ker je onečastil njeni ime in pričakuje, da sin opere očetov greh in njeni čast: princip zgrešene osebne časti — samo podelovanje, primožene in ne zaslužene. Eel, njena boljša sestra, ki se žrtvuje za vso rodbino, želi ohraniti še preko smrti svoje imen; rada bi posinovila Borkmanovega sina. Gre za boj med sestrama: katera pridobi zase Erharda, mladega študenta. Erhard, Foldalova hči Frida in mlada gospa Wilton odidejo preko teh osebnih želj v svet, v življenje in Borkman, ki je radi spora z ženo po osmih letih prvič zapustil sobo, umira vrhu grča ob razgledu na svoje nekdanje — sanje. Ni pozitivnega vsebinskega poudarka na mladih, temveč negativnega na starih — zato je to samo drama starih, ki jih je Ibsen z veliko pesniško ljubeznijo in v mogičnih potekih izobilni. Sicer pa je tudi naša uprizoritev pokazala le drama starejših, ker komedije mladih ni v nji.

Itelektualna stran naše uprizoritve je bila dovolj izčrpana. Ga M. Vera je s svojo klasično realistično igralsko vzgojo in znanjem pri našajsposebnosti za režijo Ibsena. Vsebinsko je zajela ibsenovo hladnost in priljeno strast do prvega občutja. Razdelitev vlog je srečna, če izvzamemo skoraj nemogočo sestrsko sporednost ge M. Vera in ge Saričeve. Borkmanova igra g. Levar z znailino masko in ultio igro. Poleg Storicensa se mi zdi letos to najenotejnja njegova igra. Najmočnejši se mi zdi v drugem dejanju, kjer podaja število obreze svoje osebnosti, tedaj ko iz preteklosti števijo plameni v sedanost. Gunhilda ge M. Vera ima možne afektivne poudarke, ki tudi Ibsenu ekdujejo. Igralka so opravljivljiv, ker se igra izvrši v strastnem navalu enega večera, napravljajo pa vtič poudarka osebne igre in ne zaokrožene celote. Ibsenova igra je itak uprav po ženski strani zgolj teza, doktrina, kar razumno igralko sili, da ji doda tem več svojega, notranjega. In ta del lastnega doživljavanja se mi zdi pri Gunhildini osebi ge M. Vere premičen. Tem težje se je uveljavili ge Saričevi, ki igra Eel. To hudo nasprotnje težko najde pravo ravno-

teje; zato se mi zdi ga Saričeva v svoji izbrani igralski rezerviranosti sicer iskrena, vendar premočna močna, odpoveduje pa v zadnji sliki. Foldal. Lipa ha je drobno nastudiran tip. Spominja zelo na podobno osebo v Storicinu. Čuvstveno stran igre je dovolj izčrpalo, zunanje pa klub javnosti njegovemu liku manjka neke moške poteze, ki daje tragiki pravi odmev in napravi osebo polno. — Igralcu »mladincu« nimajo takih posebnih poučenih potec, zato igra g. Jana, ge Nablodke in ga. Vide ni bila težka naloge. Slikar g. Vavpotič je enotni mogični poteci dela našel tudi precej enotno denarno-aristokratično osnovno črto v sceni, čeprav material, ki ga ima gledališče, povsem ne ustrez. Ker je Foldal tudi v rokah g. Osipoviča, se k igri še kratko povrnemo.

Fr. K.

Glasba

PETLETNICA PEVSKIE ZVEZE.

Vse pevke, pevce in pevovodje opozarjam, da se začno skupne vaje v nedeljo v Unionu takoj po prihodu vlakov. Zato morajo priti vse okrožja (in posamezniki) najprvo v veliko dvorano Uniona, kjer dobeseda vse podrobna navodila. Vsako okrožje bo dobito svojo dvorano, kjer bo moglo imeti če treba, še skupno vjezo zase. Približaj naj vsi urede tako, da bodo brez izjem in ob 8 zjutraj v Ljubljani. Le kamniško okrožje bo imelo vajo tudi po prihodu opoldanskega vlaka. Zato naj vsi oni, ki bi nikar ne mogli priti dopoldne, pridejo opoldne naravnost v Union. Če želite imeti zbori skupno kosoško, naj to tako naznannijo!

Povodvodje naj je takoj zveznemu povodvodji in imajo pripravljeno statistiko svojih pevcev po glasovih. Porabite še zadnje večere za veste vaje. Ne pozabite zlasti onih pesmi, ki jih bomo pleši skupno! Okrožja bodo imela dovolj časa št. 150 Din več. Ime Seigerschmidjevo je v slovačnični zveznični skupnosti že dobro poznano. Če treba, še skupno vjezo zase. Približaj naj vsi urede tako, da bodo brez izjem in ob 8 zjutraj v Ljubljani. Le kamniško okrožje bo imelo vajo tudi po prihodu opoldanskega vlaka. Zato naj vsi oni, ki bi nikar ne mogli priti dopoldne, pridejo opoldne naravnost v Union. Če želite imeti zbori skupno kosoško, naj to tako naznannijo!

Pravila: zberi! Ne prezrite pridrebitve! Pošljite gotovo vsaj zastopnike k slavnosti. Petletnica bo obračun za preteklost in pogled v budost.

Poletična vožnja je dovoljena. Pridržite vozovnice za povratek! Potrdilo udeležbe dobite pri vaji.

Knjige in revije

Dr. Fr. Cinek, K náboženské otázce v prvých letech naší samostalnosti 1918—1925. Olomouc 1926. — Češki katoličani so po svetovni vojni doživeli težko notranje krizo. Nastala je tako imenovana češka narodna cerkev, ki je za seboj potegnila stotisoč mladih katoličanov in svobodomilcelcev. V tem vsem odpadniškem gibljivju je toliko nedoslednost, neznačajnost in nejasnost, da je že zato težko pisati pregledno zgodovino gibljivja. A vendar je za Čehe in za druge katoličane kritistno, da imajo pred seboj pregledno sliko češkega verskega prevrata. Pisatelj pričuje knjige, dr. Fr. Cinek, je od prvega početka praktično in znanstveno zasedoval novo protikatoličko gibljivo; nastopal je na javnih shodih in v dnevnih časopisih. Sedaj pa je v obširni knjigi (320 str.) podal pregled zgodovino v kritično novega gibljivja. Pisateljeva naloga ni bila lahka, a priznati mu moramo, da je svojo nalogo srečno rešil in napisal knjigo, ki ima praktično in znanstveno vrednost. — V drugem delu knjige razpravlja o protikatoličkem gibljivju v Podkarpatski Rusiji in o pravoslavni cerkvi med Čehi. Zanimivo je, da je naposled vendarle zmagača srbske pravoslavne smer Škofa Gorazda. A število pravoslavnih Čehov je neznenljivo, bodočnost češkega pravoslavlja je negotova, ker med njimi ni soglasja in jasnosti v glavnih vprašanjih. Protikatoličko gibljivo je končno odstihlo in utrdilo katoličke vrste. Knjiga, ki nam od preglede opisuje, ima praktično apologetično in znanstveno vrednost. F. Grivec.

Delo sv. Avguština v eni knjigi. V Franciji je pred kratkim izšla knjiga, ki podaja vse najlepša mesta iz del sv. Avguština. Knjiga obsegata 808 strani.

Ljubljansko gledališče

Drama.

Začetek ob 8 zvečer

- 15. aprila, četrtek: »Naša kri.« Red D.
- 16. aprila, petek: »Pygmalione« Red C.
- 17. aprila, sobota ob 15. pop.: »Henrik IV.«

Dijaška predstava po znižanih cenah. Izven.

18. aprila, nedelja: »Pygmalione« Izven.

19. aprila, ponedeljek: »John Gabriel Borkman.« Red A.

Sprememba dramskega repertoarja. Za soboto dne 17. t. m. napovedana dramska predstava Idjots je spomin občinitve smrti Borisa Pušnjate, je preložena na prihodnji teden. Zato se vprizori v soboto dne 17. t. m. ob treh popoldne Pirandellova tragedija »Henrik IV.« kot diaška predstava po znižanih cenah.

Marioborsko gledališče

Repertoar:

- Cetrtek, 15. aprila ob 20 ur: SADOVI PROSVETE. Premijera. Ab C.
- Petak, 16. aprila ob 20 ur: BENEŠKI TRGOVEC. Diaška predstava po zelo znižanih cenah.

Tolstojeva satirična komedija »Sadovi prosvetki na marioborskem odru« Danes vprizori marioborska drama v režiji g. J. Kovča zanimivo Tolstojevo dramatsko delo »Sadovi prosvetki«. Naše občinstvo pozna več ali manj najsłavnijega ruskega pisatelja in misleca po znamenitosti drami »Moč temer«, dalje po »Vstajenje in po drami »Zivi mrivec«, katero so podali mojstrsko Hudozvezdni. — Živo nasprotnje k zgoraj omenjenim dramam tvori komedija »Sadovi prosvetki«. Je to jasno posrečena satira, ki na duhovit in zabaven način ironizira spiritizem in vse one, ki se bavijo z njim. Pri predstavi sodeluje več dramski ensemble.

Naznanila

Klub esperantistov v Ljubljani prične z rednim poučevanjem esperantskega jezika za začetnike v petek dne 16. t. m. ob pol osmih v Šentjakobski šoli. Kdor se želi učiti tega važnega mednarodnega pomočnega jezika, naj se prigosti navejenega dne. Učnina mesečno 1

Gospodarsivo

Elektrifikacija sveta.

S temi besedami je označil predsednik nadzorstvenega sveta AEG v Berlinu razvoj elektritevne industrije. Znano je, da je omenjena družba vodilna v celi vrsti električnih produktov. Zato ne bo vedno, če spregovorimo par besed o njenem poslovanju v letu 1925.

V produkciji elektromotorjev prevladujejo sedaj lažji tipi, kar pomeni pomenitev. Gledate vodov je omemljiti zopetni začetek fabrikacije 60.000 včelnih kablov in vpeljavo daljnovidov. Pri kaloričnih centralah se sedaj večinoma kuri s premogovnim prahom itd.

Vse to kaže velik napredok elektritevne gospodarstva. Medtem ko so bili električitetni obrati še do pred ca 40 leti samo viri luči, so postali vedno bolj viri energije za industrijo. Zlasti je tu omemljiti vedno večje izkorisčanje vodnih sil. Po vojni se je začelo v velikih državah izrazito koncentracijsko gibanje. Začeli so se konstruirati veliki daljnovid — do 100.000 voltov — in daljnovid bodo prevladovali v bodočem razvoju dajanja energije. Tako bodo nastajali obrati pred vsemi na kraju, kjer je dovolj kuriva in kjer so vodne sile, ker so stroški za prenos energije manjši kakor pa za prevoz premoga.

Ravno sedaj je objavljena neka ameriška statistika o porabi elektrike 1924 v raznih državah sveta. Iz te statistike posnemamo (za Slovenijo cenimo letno producijo na 150 milijonov kw ur, od česar odpade samo na Falo 130 milijonov), da je znašala poraba na 1 prebivalca v sledenih državah:

Kanada 600, Unija 480, Japonska 90; Švedska 700, Norveška 490, Švedska 360, Francija 150, Nemčija 140, Italija 80, Anglija 140, Slovenija 150.

Iz te statistike je razvidno, da je naša elektrifikacija pri nas zelo napredovala v primeri z drugimi državami, vendar pa je še mnogo dela.

Vodne sile vsega sveta cenijo Amerikanci na 453 milijonov konjskih sil, od katerih je že izrabljeno 29 milijonov. Na Evropo odpade 57 milijonov (izrabljeno 12), na sever Ameriko 66 (izrabljeno 14), na južno 54 (izrabljeno 1), na Azijo 69 (izrabljeno 2), na Avstralijo 17 (izrabljeno 0.2) in na Afriko 190 milijonov (izrabljeno samo 14.000 ks). Dela je torej še dosti.

Poslovno poročilo Gremija trgovcev.

Dodatek k našemu včerajšnjemu poročilu o občnem zboru Gremija trgovcev v Ljubljani podajamo še naslednje važnejše podatke iz predsedniškega in tajniškega poročila.

Predsednik gremija G. Gregorc, ki je otvoril in vodil zborovanje, je poročal še tole: Načelstvo je sklenilo na številnih rednih in izrednih sejah več sklepov posebno v zaščito našega trgovstva in je zavzel stališče napram raznim perečim gospodarskim vprašanjem. — V letu 1925. je bil nekak začetek stabilizacije našega dinarja. Vsled pomanjkanja gotovine so prišli mnogi trgovci v težak finančni položaj in precej obratov se je moralno zapreti. Tudi obrestna mera se je nekoliko znizala, vendar pa ne v toliki meri, da bi se zmanjšali režijski stroški. Država zvišava avtomatično različne davke, konkurzi so na dnevnom redu in vse te neugodnosti so krive, da cene živilom ne padajo, kakor to zahteva javnost od trgovca. Trgovina se nahaja še vedno v stalni krizi in razni javni protestni shodi v Ljubljani

in drugod proti uničujoči gospodarski politiki in visokim davčnim bremenom dajejo pečat žalostnemu razmerju, ki vladajo pri nas. Zato pa je tudi treba posvečati večjo pažnjo stanovskemu glasilu »Trgovski list«, ki ima z orom na število članov še vedno veliko premalo načrnikov. Končno je opozoril predsednik še na VI. ljubljanski vzorčni velesejem.

V poslovnom poročilu se uvodoma poudarja, da je potreba pred vsem stanovska zavest in pa več razumevanja, veselja in volje do stanovske organizacije. Dolžnost vsakega člena je, da podpira odbor, ki se zaveda svoje odgovornosti.

Gledate trgovskega šolstva se poudarja nujno potrebna izobrazba našega naraščanja. Gremij vzdržuje svojo gremijalno šolo, vendar se mora boriti za njo z največjimi težkočami. Na vseh zborovanjih se čujejo ostre pritožbe, da država ne podpira trgovskega šolstva v taki izmeri, kot bi ga morala. Gremij izda za celo šolsko leto okrog 130.000 Din, državne podpore pa je prejel od prevrata sem reci in pisi 11.000 Din. Država ima napram trgovstvu najmanj iste dolžnosti, kakor napram drugim krogom in ni dopustno, da bi onim iz katerih delavnosti in podjetnosti črpa glavni vir svojih dohodkov, odrekala podporo pri nadaljnem podatu.

Tudi davčne razmere postajajo vedno bolj mučne. Neznenost breme davčnega višaka preti marsikom, da mu ugonobi s trudom in delom pridobljeno eksistenco in trgovstvo bije boj za obstanek. Rubežni in prodaje so na dnevnom redu. Naša kardinalna zahteva je tudi, da se nam izenačijo davki. Nikakor ne gre, da bi ena pokrajina plačevala tako visoke davke o katerih se drugi niti ne sanja in tudi ne gre, da plačuje v Sloveniji vsak davkoplaca večec tudi dejelne doklade, dočim jih v Srbiji niti ne pozna. Poleg tega pa nas obremenjujejo še visoke takše. Tudi krivica odprave plačilnih nalogov še do danes ni popravljena in posledica tega je, da so danes redki davkoplaci v Sloveniji, ki bi imeli jasne račune o svojih davčnih predpisih. Značilno je tudi to, da se je plačalo za okroglo 379 milijonov dinarjev preko proračuna. Na eno osebo pride v državi okrog 75 Din, dočim pride samo v Sloveniji na eno osebo okrog 144 Din. Tudi pri invalidskem davku se godi Slovencem krivica. V celi državi pride na eno osebo 12 Din, samo v Sloveniji pa okrog 27 Din.

Iz tega je razvidno, da je Slovenija preobremenjena in je že skrajni čas, da se glede tega žalostnega poglavja zdržišči vsi oni, kateri je dobrobit Slovenije pri srcu v enoten in solidaren nastop za razbremenitev Slovenije.

Razvoj elektrotehnične industrije v Sloveniji. Dosedaj imamo samo v Sloveniji 3 večja elektrotehnična industrijska podjetja: tvorno-elektrod na Dolnici, t. n. transformatorjev v Ljubljani in žarnic v Mariboru. Zaradi razširjenje porabe elektrike v gospodarstvu se je pokazala potreba producirati še več v državi. Poročajo nam, da se neka velika inozemska tvornica zanima za ustanovitev večje elektrotehnične industrije v Kranju, ki se vedno bolj industrializira. Utam, da merodajni faktorji pred vsem v Belgradu ne bodo delali težkoč ustanovitvi, ker je v sedanji krizi le v večji zaposlenosti starih in ustanovitvi novih tvornic rešitev.

Industria papirja. Iz poslovnega poročila Združenih papirnic Vevče d. d. posnemamo, da je ta družba producirala lani v svetih 3 tvornicah 10.600 ton papirja, 2780 ton celuloze

in 4580 ton lesovine (leta 1924 so bile odgovarjajoče številke 9480 ton, 2960 ton in 3320 ton in leta 1918. 10.215 ton, 1925 ton in 1307 ton), oddaja produkcije je v tuzemstvu trpeča zaradi carinskih neprilik, pa tudi v inozemstvu je bila konkurenčna težka. — Iz Zagreba poročajo, da bo tamkajšnja tvornica papirja, ki je lani ustavila obrat, 1. aprila letos začela zoper delati.

Trgovsko društvo »Merkur« za Slovenijo v Ljubljani sklicuje svoj občni zbor dne 17. aprila ob 20 v veliko dvorano Kazinje, kjer se vrši istočasno tudi slovenska proslava 25 letnice obstoja tega društva.

Stanje posevkov. Iz Belgrada poročajo, da je po desetih letih vseh poljedelskega ministra stanje posevkov v vsej državi ugodno in da se nam obeta dobra letina.

Hmelj v osalih pokrajinih države. Znano je, da se največ goji hmelj pri nas v Sloveniji, potem pa v Bački. Sedaj pa poročajo iz Srema, da se je tam letos kultura hmelja silno razširila. V nekaterih vased je bilo po 200 do 300 juter zasačenih z hmeljem. Gojitev hmelja interesira vedno bolj tudi Banat in se je začela tudi v Srbiji.

Italijansko-jugoslovanska zbornica na Reki. Kakor javljajo iz Reke, se namerava tam osnovati italijansko-jugoslovanska trgovska zbornica.

Italijansko-jugoslovanska trgovina. Po pravkar objavljeni italijanski statistiki posnemamo, da je lani Italija izvozila v nešo državo lani za 496.462.000 lir svetih produkrov (največ v juniju — za 61.406.000 lir — najmanj pa v novembetu — 24.958.000 lir). Nasprotno pa je znašal leni uvoz Italije iz Jugoslavije 780.934.000 lir (največ v decembru 96.756.000 lir, najmanj v januarju 51.741.000 lir). Te številke kažejo, da je bila bilanca za nas aktivna in da uvoz Italije od nas stalno narašča, dočim izvoz Italije k nam ni konstanten.

Pred fuzijami v češkoslovaškem bankarstvu. Iz Prage poročajo, da se še vedno vzdržujejo glasovi o fuzijah v češkoslovaškem bankarstvu. Govorijo se o egiptni fuziji Češke banke, Praške kreditne banke, Češke komercialne banke, češke agrarne banke, Brnske banke in češke diskontrne banke, ki imajo kapita 330 milijonov Kč.

Davčne olajšave pri fuzijah v Nemčiji. Po veste iz Berlina se znova društveni davek pri fuzijah in sračnjajih na 1%. Olajšave veljajo od 1. septembra 1925 do 30. septembra 1927.

BORZ

Dne 14. aprila 1926.

Dinar.

Zagreb. Berlin 13.5225—13.5625 (13.5225—13.5625), Italija 227.95—229.15 (227.87—229.07), London 276.038—277.238 (275.90—277.10), Newyork 56.661—56.961 (56.64—56.94), Pariz 196—198 (196—198), Praga 168.11—169.11 (168.08—169.08), Dunaj 8.008—8.048 (8.007—8.047), Curih 10.9525—10.9975 (10.9425—10.9825).

Curih. Belgrad 9.12 (9.125), Budimpešta 72.50 (72.5875), Berlin 128.375 (128.36), Italija 20.825 (20.835), London 25.185 (25.1875), Newyork 518.12 (518.275), Pariz 17.83 (17.92), Praga 15.35 (15.35), Dunaj 73.10 (73.10), Bukarest 2.12 (2.13), Sofia 3.75 (3.75), Amsterdam 207.90 (207.95), Bruselj 19.75 (19.80).

Dunaj. Devize: Belgrad 12.4625, Kočevje 185.55, London 31.41, Milan 28.48, Newyork 707.15, Pariz 24.20, Varšava 78.25. Vrednost: dolžni 706.90, francoski frank 21.17, lira 28.50, dinar 12.41, češkoslovaška kruna 20.02.

Praga. Devize: Lira 135.50, Zagreb 59.42, Paris 115.80, London 164.50, Newyork 33.70.

Vrednostni papirji.

Ljubljana. 7% invest. posoj. 72—75, vojna odškodnina 295 den., zastavni listi 20—21, kom. zadolžnice 20—21, Celjska 200—202, zakl. 202, Ljubljanska kreditna 175 den., Merkantilna 102 den., Praštedionska 865 den., Slavenska 50 den., Kred. zavod 165—175, Strojne 95 bl., Večje 100 den., Stavbna 50—60, Sešir 110—110, zakl. 110.

vse strani so preizkali deželo in s svetljkami, ki se jih ob zgodnjem jutru upihnili, so pregledali ves gozd, vsa brezna in vse razroke. Zdaj se vračajo brez učnja in s prestrašenimi obrazi. Kar moč hitro jih potopijo in že se stravijo nad župnika:

»Vi ste jim zmešali glave, ko ste jim obljubovali Bogata!«

Bog je povred in za vsakogar. Ni ga treba iti iskat na »rdeči strani gora. Toda to so hrabri otroci in pojavili jih boc.«

»Meč m pa je bila nevarnost, da jih pogubite.«

»Srber me samo njihove duše. Sicer mi je pa tu navzočni učitelj g. Mussillon pomagal, da sva jih na dušilja.«

»Jaz? Kačna neumnost!«

In učitelj je pričel ves ogorčen, smeje se, ugovarjati. Proti temu smehu župnik nima zdравila.

»Mari jim niste pripovedovali, kako so prekoračili Hanibal in Karel Veliki in Napoleon ta naš sneg, kjer se še vedno pozna njihovi sledovi?«

»Toda grajal sem te može kot tlačitelje narodov, kot covojevače.«

»Osvojite avci, ki ste jih vi sramotili, so že preje zavejevali vaše učence.«

In kar na mestu je nadaljeval gospod župnik svoje obtožbe:

»Mari jim niste pripovedovali zgodbe o patrščku Štefanu, ki se je postavil na celo tridesetih tisoč otrok, da jih je pejal na križarsko vojsko, in pred kačrim so rokilekvale ovčke?«

»In ki je hotel s suhim nogami prekoračiti morje, da bi održil grob Jezusa Kristusa v Jeruzalemu. In ki je žalostno umrl med potjo z vso svojo smešno vojsko.«

»Vi sto jim vse to pripovedovali. Sami se mi to pravili.«

»S tem sem jih samo »čil zgodovino in pravico sem ocenil tega nevarnega blažnega.«

Zagreb. 7% invest. posoj. 70.50—77, agrari 45—45.50, vojna odškodnina 298—298.50, april 299—299.50, maj 302—303, Hrv. esk. 106—106.50, Kred. 114—116, Hipobanka 61.30—62, Jugobanka 97.50—98.50, Praštedionska 870—872.50, Ljublj. kreditna 175 den., Srpska 133 bl., Narodna banka 4000 den., Zem. Bos. 135—145, Eksploatacija 25 bl., Sečerana 350 bl., Nihang 30 bl., Slavex 150 bl., Slavonija 43 den., Trbovlje 365—380, Vevče 100 d. Dunaj. Podon-savska-jadr. 778.100, Živno 805.000, Alpine 240.000, Greinitz 121.000, Trbovlje 455.000, Hrv. esk. 128.000, Leykam 190.000, Hrobočka 75.200, Avstr. tvornice za dušek 222.000, Gu-mann 357.000, Mundus 1.200.000, Slavex 177.000, Slavonija 51.200.

Blago.

Ljubljana. Les: Trami, 25×25 naprej in od 6 m dolž. naprej, zdravi, ostrombri tesani, fco meja 3 vag. 450—450, zakl. 450, brastovina merkantilna I., II., ostrombri: 40 mm deb., 1.50, 1.70, 2, 2.20, 2.50, 2.70, 3 m dolž.; 52 mm deb., 1.70, 2, 2.20, 2.50, 2.70, 3 m dolž.; 60 mm deb., 2.20, 2.50, 2.70 in 3 m dolž.; 70 mm deb., 2.30, 2.50, 2.70 in 3 m dolž.; 80 mm deb., 3, 3.30, 3.70, 4, 4.30, 4.70 in 5 m dolž., vse od 14 cm naprej, fco vag. Šušak 1250 den.,

je vodil prav dobro g. Baltazar. — K prvenstveni tekmi Primorje ni nastopilo, ker 2 najboljši igralki še ne smetaigrati prvenstvenih tekem in očividno ni hotelo riskirati občutnejšega poraza. Tekma šteje vsled tega po pravilniku 6:0 za Ateno. Tudi tekma rezervnih družin Atene in Primorja ni bila odigrana kot prvenstvena, temveč le kot prijateljska. Zmagalo je tu boljše Primorje z 9:3. Atene je imela v družini nekaj slabih mest, posebno vratarico.

V Mariboru bi se morala vrstiti hazenska prvenstvena tekma med Muro iz Murske Sobote in Rapidom. Ker je slednji tekmo odpovedal, pripade zmaga Muri v razmerju 6:0. — Hazena Maribora je igrala s kombinirano družino Rapida in Merkurja ter zmagala s 3:0.

SVETOVNO ZBOROVANJE TENISA V PARIZU.

V prostorih Francoskega avtomobilnega kluba so se zbrali zastopniki 18 dežel, ki gojijo tenis. Tudi jugoslovanski. Predsedoval je Francec Rances. Seja se je začela v popolnem miru, pri predlogu so bili brž sprejeti, prebral se je zapisnik občnega zabora 1. 1925 in se je odobril itd. Nato je prišlo na vrsto poročilo Bormannovo in Raverdinovo, ki sta se bila udeležila zborovanja v Pragi.

Nastal je hrup in vrišč, in se je moralo zborovanje za deset minut prekiniti. Ko so se pomirili, so se po dolgi debati zedinili na sledete tri točke, ki so jih poslali Mednarodnemu olimpijskemu odboru; če jih ta ne sprejme, se Mednarodna zveza telesne ne bo udeležila Olimpijskih iger v Amsterdamu 1928:

1. Zveza tenisa dobri v Mednarodnem olimpijskem odboru svojega zastopnika. — 2. Zveza tenisa sodeluje na tehnični in materialni organizaciji za tekme tenisa pri Olimpijskih igrach. — 3. Olimpijski odbor mora sprejeti ono definicijo amateurstva, ki jo je določila Zveza tenisa. — 4. Olimpijski zmagovalci ni že hkrati svetovni prvaki; svetovno prvenstvo Zvezne tenisa se izvaja neodvisno od Olimpijskih iger.

Na novo sta bila sprejeta v Mednarodno zvezo tenisa Egipt in Portugalska. O zopetnem sprejemu Nemčije pa niso razpravljali, ker ni noben zastopnik stavljal tozadnjega predloga. Nemčija je bila vsled vojske izključena iz zvezne in bi rada prisila nazaj. Ne mara pa prosi prej, dokler ni prepričana, da jo bodo soglasno sprejeli. Zaenkrat bi to ne šlo, in zato rajši ne prosi. Primerjaj n. pr. politični ugovor Brazilije v Ženevi. Vrtijo se torej kot mačka okoli vrele kaše.

MALI OGLASI

Vsaka drobna vrestica Din 1:50 ali vsaka beseda 50 par. Najmanj 2 Din. Oglasi nad devet vrestic se računajo više. Za odgovor znakom

KONTORISTINIA
večra vseh pisarniških del, prav dobra moč — išče službe. Nastopi takoj. Ponudite prosi pod šifro: »VESTNA« 2540 na upravo »Slovenec«.

PRODAJALKA
(začetnika) išče službe v specijski ali manufakti. trgovini; gre 1 mesec brezplačno. Naslov pove uprava pod štev. 2561.

KROJAŠKEGA
VAJENCA
sprejemem takoj. Hrana in stanovanje v hiši. Naslov v upravi: 2563.

PRODAJALKA
mejane stroke, se tako sprejmem v večji trgovini na deželi. — Ponudbe na upravo lista pod: 2508.

IŠČEM tvrdko LESNE stroke, katera bi mi po potrebi mogla pošiljati tesani in rezani LES mesečno ca. 10 vagonov. Ponudbe z najnižjo ceno — po mogočnosti samo od producentov — je poslati na: »EXPORT«, lesna trgovina — lastnik ANTON URBIC, Zagreb, Maksimirška cesta 102.

Iščem mestno službo ali kaj sličnega. — Več slov. in nem. jezika. Naslov v upravi pod: 2544.

██████████

Poravnajte
naročnino!

██████████

PRAZNA SOBA
z električno se odda. Naslov v upravi: št. 2565.

KLAVIR dobro ohranj., dober glas, napredaj. Naslov v upravi: 2566.

Krasni dunajski modeli v salonu
P. Barborič, Ljubljana, Mestni trg 7

Velika izbira svilenih klobukov. Slamniki od Din 60. — naprej, evelice, trakovi itd.

Preoblikovanje slamnikov po najnovejši modi. Cene priznano nizke.

JEZERSKO
najvišje ležeče alpsko letovišče Slovenije

Letoviščarjem in izletnikom, kakor tudi turistom se priporoča

HOTEL KAZINO

s krasno lego in divnim razgledom na Kamniške planine; salon, veranda, keglijšče, v neposredni bližini prirodnih parkov, na razpolago tudi domača kislja voda — Sobe čiste, zračne ter svetle, pastrežba točna in solidna, cene zmerne, dnevno penzija samo Din 40—

Vremensko poročilo

Meteorološki zavod v Ljubljani, dne 14. aprila 1926.

Višina barometra 308:8 m

Opazovanja kraj	Baro- meter čas	Temperatura v °C	Rel. vzgoja %	Vetar in brzina v m	Oblač- nost 0-10	Vrsta padavin		V Ljubljani je povprečni barometer višji ko vendar za 2:1 mm
						ob opazovanju	v mm dežn.	
Ljubljana (dvorec)	7	7:02	31	84	mirno	0	0	povprečni barometer višji ko vendar za 2:1 mm
	8	770:3	52	82	NNE 0:5	0	0	
	14	767:5	164	40	E 1	1	0	
	21	768:8	123	44	NE 0:5	0	0	
	8	769:8	80	74	SE 1:5	0	0	
	8	768:2	100	67	SE 1:5	3	0	
Zagreb	7	769:4	50	73	mirno	0	0	
Beograd	7	768:5	100	74	E 1:5	10	dež 2:0	
Sarajevo	7	767:1	30	—	S 1:5	0	0	
Skoplje	7	767:1	30	—	S 1:5	0	0	
Dubrovnik	7	767:1	30	—	S 1:5	0	0	
Praga	7	767:1	30	—	S 1:5	0	0	

Barometer je reducirjan na morsko gladino. — Visoki zračni tlak (barometer nad 765 mm) prinaša navadno lepo, nizki (pod 755 mm) pa padavinsko vreme. Barometer v mejah od 755 do 765 mm naznana v glavnem spremenljivo vreme.

Priporočajo se naslednje mariborske turke:

Stavbno podjetje
ACCETTO & drugovi
družba z o. o.
Maribor, Frančiškan, ul. 17

Josip Brandi
Indelovalnicar, orgel in
klavirjev, MARIBOR
Strošmayerjeva ulica

Karel Jrah
trgovina z lesom in premogom
Maribor, Gregorčičeva 1

Jaš & Lesjak
spec. trgovina živil
MARIBOR
Ulica X. oktobra 8. 2

Ivan Lorber
ulikar
MARIBOR
Vetrinjska ulica 8. 5

M. Oslag
trgovina usnja
in čevljarskih potrebuščin
Maribor, Glavni trg 17

Jos. Povodnik
dnevno sveže ribe
prvov. dalmatinška vina
Maribor, Vojskičeva 4-6

Ferd. Rogatsch
čementni izdelki
in gradbeni materialji
Maribor, Frančiškan, 17

Drago Rosina
galanterij, parfumerija
vrvar, in pletaško blago
Maribor, Vetrinjska 26

WAGNER
foto atelje
MARIBOR
Slovenska ulica 4

Podružnica
SLOVENČEVE UPRAVE

Maribor, Koroška c. 1.

Sveže ribe olje
najboljše znake se dobijo v
lekarni dr. G. Piccoli

Ljubljana, Dunajska cesta 6
Naročila se točno izvršujejo

PREMOG - ČEBIN
Wollova ulica 1/I. — Telefon 56

Najvišji zasluk
nudi zastopnikom, agentom itd. prvovrstna tvrdka
ponudbe, podprtje s spričevalom o neoporečnosti, naj se pošljajo na
upravo lista pod šifro: »Ohne Kapital und Vor-
kenntnis 512« na »PU-
BLICITAS« d. d. Zagreb, Gunduličeva 11. 1818

Nagrada
novi dvokolo
ali
otroški športni
voziček.

Kdo kupi ali posreduje, da proda podpisana tvrdka
10 novih dvokolov ali otroških vozičkov v letošnjem
letu, dobi za nagrado novo dvokolo, kompletno z angloško
pneumatično ali otroški športni voziček. Za-
htevajte cenik. Prodaja na obroke. Načrtujejo skla-
dišče dvokoles, otroških vozičkov in pneumatičke.

„Tribuna“ F.B.L. tovarna dvokolov in
otroških vozičkov, Ljubljana, Karlovska cesta 4.

Tužnim srcem naznajamo, da je naš ljubljeni oče, stari oče in praded, gosp.

Tomaž Kosec

delavec pri tvrdki Avg. Drelse

danes zjutraj ob 1. uri v 85. letu starosti
mirno zaspal v Gospodu. — Pogreb ne-
pozabnega rajnika se vrši 16. aprila ob
14. uri iz mrtvašnice pri Sv. Krištofu.

Ljubljana, dne 14. aprila 1926.

Globoko žalujoči ostali.

Brez posebnega obvestila.

+

V globoki žalosti naznajamo, da je naša srčno ljubljena in dobra soproga,

mati, hčerka, sestra in tet, gospa

Angela Babka

Irgovka

v torek dne 13. aprila po kratki, mučni

bolezni, mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb nepozabne pokojnice bo v
četrtek, dne 15. aprila 1926, ob 3 pop.
iz hiše žalosti, Aleksandrovca cesta 7,

na pokopališče pri Sv. Križu.

Ljubljana, dne 14. aprila 1926.

Globoko žalujoči ostali.

Mestni pogrebeni zavod.

+

Zahvala.

Vsem enim, ki so nas tolazili ob trpljenju in smrti

naše ljubljene soprove, mamice, hčere, sestre in sva-

kinje, gospe

Marije Šusteršič roj. Tičar

se tem potom najprisrnejše zahvaljujemo. Posebno se

zahvalimo prečastitemu gosp. dr. Jakobu Kotniku, ki je

tolažil pokojnico v zadnjih urah, da je mirno in Bogu